

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції

УКРАЇНА І СВІТ: ПРОБЛЕМИ МІЖДЕРЖАВНИХ СТОСУНКІВ

15 травня 2025 року

Переяслав - 2025

УДК 327(477+100)(082)
У45

Україна і світ: проблеми міждержавних стосунків: наук. праці та тези за матеріалами Міжнарод. наук.-практ. конф., 15 трав. 2025 р., Переяслав (Київ. обл.): Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2025. 148 с.

Затверджено рішенням Вченої ради Університету Григорія Сковороди в Переяславі. Протокол №11 від 23.06.2025 р.

У збірнику вміщено статті та тези доповідей, подані учасниками міжнародної науково-практичної конференції «Україна і світ: проблеми міждержавних стосунків», що відбулася 15 травня 2025 року, на базі Університету Григорія Сковороди в Переяславі за підтримки Інституту історії України НАН України, Ізмаїльського державного гуманітарного університету, Національної спілки краєзнавців України, Міністерства оборони України, Генерального штабу Збройних сил України, Служби безпеки України та міжнародних партнерів з Молдови, Румунії та Литви.

Тексти публікуються в авторській редакції. За зміст і якість поданих текстів відповідальність несуть автори. Використання текстів або частини тексту даного збірника можливе тільки за умови посилання на даний збірник та автора тексту.

© Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2025
© Автори статей, 2025

3
ЗМІСТ

Коцур В.В., Коцур В.П. ТОРУЄМО ШЛЯХ ДО ПЕРЕМОГИ.	7
Акімов О.О. ВІЙСЬКОВІ КОНФЛІКТИ ТА МІЖНАРОДНЕ ПРАВО: КРИЗА НОРМ І ПОШУК НОВИХ ФОРМАТІВ СПІВПРАЦІ.....	8
Tsyganenko L. GEOPOLITISCHE DYNAMIK DER SCHWARZMEERREGION: DIE STRATEGISCHE POSITION DER UKRAINE ZWISCHEN SICHERHEITSHerausforderungen und REGIONALER PARTNERSCHAFT.	11
Рєєнт О.П. ПРОБЛЕМА ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ КРИЗЬ ПРИЗМУ ТРЬОХ ГЛОБАЛЬНИХ ВІЙН.	15
Лисенко О.Є. 80-та РІЧНИЦЯ ЗАВЕРШЕННЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ В НАУКОВОМУ І СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ. ...	23
Капелюшний В.П. СУТНІСТЬ І ВИТОКИ МІФУ «ПРО ГРОМАДЯНСЬКУ ВІЙНУ В УКРАЇНІ» У 1917 Р. ТА 2014 Р.: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АСПЕКТ.	28
Пониपाляк А.В. ВІЙСЬКОВІ КОНФЛІКТИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЯ: ІСТОРИЧНИЙ ДОСВІД В КОНТЕКСТІ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНСЬКОГО РУХУ ОПОРУ ПІД ЧАС ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.	32
Андрусяк М.В. СУЧАСНА ВІЙНА І ВИКЛИКИ ДЛЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕКТОРУ ОБОРОНИ: СТРАТЕГІЧНИЙ ПОГЛЯД.	35

Борисенко М.В. ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ НА ФОРМУВАННЯ У ГРОМАДЯН НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ.	38
Демська-Будзуляк Л.М. РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ВАРШАВСЬКОГО ДОГОВОРУ В УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКІЙ ІСТОРИЧНІЙ ПЕРСПЕКТИВІ.	41
Замкова І.В., Пугачова Д.С. РОЗВИТОК НАУКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.	44
Красота І.В. 91-й ОХТИРСЬКИЙ ОКРЕМИЙ ПОЛК ПІДТРИМКИ ПІД ЧАС ОБОРОНИ МІСТА м. ОХТИРКА.	47
Шикула Р.Р., Бардаш О.С., Глющенко Ю.М. ГІБРИДНА АГРЕСІЯ РОСІЇ ПРОТИ УКРАЇНИ: БЕЗПЕКОВІ УРОКИ ДЛЯ ЄВРОПИ.	51
Войтенков Р.М. МІЖНАРОДНІ ГРУПИ ПІДТРИМКИ УКРАЇНИ ЯК ЧИННИК ТРАНСФОРМАЦІЇ МІЖДЕРЖАВНИХ ВІДНОСИН В УМОВАХ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РФ.	54
Золотов А.В. ВПЛИВ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ НА ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОЇ КАДРОВОЇ ПОЛІТИКИ В СЕКТОРІ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ.	57
Іванов О.Ю. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ: ОСМИСЛЕННЯ МИНУЛОГО І ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ.	59
Морей Т.В. ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ ВІЙСЬКОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОТИДІЇ ЗАГРОЗАМ ДЕРЖАВНІЙ БЕЗПЕЦІ: УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД.	63

Русецький Р.Ю. ТРАНСФОРМАЦІЯ СИСТЕМИ КОЛЕКТИВНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПРОГНОЗИ.	66
Смоляк Д.С., Леонов О.С. СТРАТЕГІЧНІ КОМУНІКАЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ ЯК ІНСТРУМЕНТ АСИМЕТРИЧНОЇ ВІДПОВІДІ НА ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ З БОКУ РФ.	69
Довжук І.В. ПРИМУСОВА ПРАЦЯ НА ТЕРИТОРІЇ ОКУПОВАНОЇ НАЦИСТАМИ ЛУГАНЩИНИ.	70
Горденко С.І. ІНФОРМАЦІЙНА БЕЗПЕКА В СИСТЕМІ ОСВІТИ: ЗАХИСТ МОЛОДІ ВІД МАНІПУЛЯТИВНИХ НАРАТИВІВ ВОРОЖОЇ ПРОПАГАНД.	75
Коцур Р.В. КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ЯК РЕСУРС ДЛЯ ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОГО ДІАЛОГУ.	80
Ткаченко О.В., Соловйова Т.М. СТАТУС УКРАЇНСЬКИХ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.	83
Волженцева І.В., Соловей О.М. НАЦІОНАЛЬНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС СТІЙКОСТІ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА МІГРАЦІЙНИХ ВИКЛИКІВ.	86
Іванова Л.Г., Чекиш Н.В. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОХОВАННЯ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ ТА ІНТЕРНОВАНИХ ІНОЗЕМЦІВ У РАДЯНСЬКОМУ СОЮЗІ.	90
Коцур Н.І., Кошляков С.А ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ НАДАННЯ ПЕРВИННОЇ МЕДИКО-САНІТАРНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ В	

УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	93
-----------------------------	----

Коцур Н.І., Левченко М.А. РОЛЬ УКРАЇНСЬКИХ ЗМІ В УТВЕРДЖЕННІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ НА ЗЛАМІ XX-XXI СТОЛІТЬ.	97
--	----

Коцур Н.І., Чурій Д.О. ВІЙСЬКОВО-МЕДИЧНА ДОКТРИНА УКРАЇНИ ЗА СТАНДАРТАМИ НАТО (2018-2024 pp.).	100
--	-----

Коцур Л.М., Шаповал Д. НЕЛЕГАЛЬНІ МІГРАНТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РФ ПРОТИ ЄС.	104
---	-----

Гром К.В. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ 1990-х РОКІВ.	109
--	-----

Ткаченко М.Т. АВТОНОМІЯ УНІВЕРСИТЕТІВ В УКРАЇНІ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТОЛІТТЯ: ІСТОРИЧНІ МОДЕЛІ ТА ЇХНЯ РЕЛЕВАНТНІСТЬ ДЛЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ. ..	112
--	-----

Костенко О.О., Юрчук Б.Ю. РОЗВИТОК КУЛЬТУРНОГО ПРОСТОРУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗМІЦНЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ.	116
--	-----

Сулятицька Т.В., Євсєєв Ю. ЗАРОДЖЕННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ЗАКОНІВ У ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ.	122
--	-----

Нагайко К.М. ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ (НА ПРИКЛАДІ РОБОТИ МУЗЕЮ ЗАПОВІТУ Т.Г. ШЕВЧЕНКА 2024-2025 pp.).	134
--	-----

виправити історичні несправедливості минулого, підтримуючи боротьбу за свободу і справедливість.

Список використаних джерел:

1. Яковенко Н. Нарис історії України: Формування модерної української нації XIX - XX ст. Київ: Генеза, 2017.
2. Гелбрейт Дж. Війна та мир у XX столітті. Київ: Основи, 2005.
3. Литвин В. Історія України: нове бачення. Том 2: XX століття. Київ: Наукова думка, 2010.
4. Кентій А. Українська повстанська армія: Історія нескорених. Київ: Інститут історії України НАН України, 2012.
5. Ісаєвич Я. Українське державотворення: історія і сучасність. Львів: Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2001.
6. Motyl A. Ukrainian Nationalism. New York: Columbia University Press, 1990.
7. Snyder T. Bloodlands: Europe Between Hitler and Stalin. New York: Basic Books, 2010.
8. Субтельний О. Україна: Історія. Київ: Либідь, 2009.
9. Himka J.-P. The Ukrainian Insurgent Army and the Holocaust. Harvard Ukrainian Studies, vol. 27, 2004.

Андрусяк Марк Володимирович
Департамент кадрової політики
Міністерства оборони України

СУЧАСНА ВІЙНА І ВИКЛИКИ ДЛЯ КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СЕКТОРУ ОБОРОНИ: СТРАТЕГІЧНИЙ ПОГЛЯД

Сучасна війна істотно відрізняється від традиційних військових конфліктів попередніх епох. Її гібридний характер, використання високотехнологічних засобів ураження, інформаційна складова, а також залучення недержавних акторів і приватних військових компаній формують нові вимоги до системи національної безпеки та, зокрема, до кадрового забезпечення сектору оборони. Повномасштабна агресія

російської федерації проти України, що триває з 2014 року і загострилася у 2022 році, стала яскравим прикладом трансформації як бойових дій, так і системи управління, підготовки, мотивації й утримання персоналу в оборонній сфері.

В умовах затяжної війни кадрова політика в силах оборони повинна враховувати не лише кількісні потреби у військовослужбовцях, а й якісні зміни – зокрема, адаптацію професійних стандартів, формування нового військового лідерства, розвиток критичного мислення, цифрових компетентностей та психологічної стійкості. Війна XXI століття – це конфлікт, у якому важливу роль відіграє не лише сила, а й розум, мобільність, технологічна обізнаність і здатність до адаптації в умовах невизначеності.

Одним з ключових викликів є дефіцит кваліфікованого персоналу у критичних сферах: кібербезпека, зв'язок, аналітична розвідка, безпілотні системи, управління в умовах бойових дій. У зв'язку з цим Міністерство оборони України ініціювало низку стратегічних документів, зокрема Стратегію залучення, розвитку та утримання людського капіталу в силах оборони України на період до 2027 року [1]. Цей документ визначає ключові напрями кадрової політики, орієнтовані на підвищення спроможності сектору безпеки та оборони функціонувати в умовах складної воєнно-політичної обстановки.

Стратегічне кадрове управління в оборонному секторі має охоплювати весь життєвий цикл військовослужбовця: від відбору, навчання й бойової підготовки – до професійного розвитку, ротації та повернення до цивільного життя. З урахуванням досвіду партнерських країн НАТО пріоритетом стає не лише кількісне укомплектування частин і підрозділів, а й створення умов для довготривалого професійного зростання, підвищення престижу військової служби, гендерної рівності та інклюзивності.

Водночас, важливу роль відіграє освіта. Військова освіта сьогодні має трансформуватися відповідно до вимог сучасного поля бою. Це стосується не лише технічних знань, але й управлінських, психологічних і лідерських навичок. У контексті цього особливого значення набуває Доктрина військового лідерства у Збройних Силах України [2], яка визначає лідерство

як одну з ключових компетентностей сучасного військовослужбовця.

Суттєвою проблемою залишається також питання морального та психологічного стану особового складу, зокрема після участі у бойових діях. Адаптація ветеранів, їхня реінтеграція у мирне життя, забезпечення належної підтримки – це не лише гуманітарний обов'язок держави, а й елемент стратегічного кадрового управління. Недооцінка цього аспекту призводить до втрати цінного досвіду, демотивації особового складу та зростання соціального напруження [3].

Іншим викликом є конкуренція з приватним сектором за кваліфіковані кадри. В умовах технологічної війни армія змагається за тих самих фахівців, яких потребує цивільний ІТ-сектор, кібербезпека, аналітика. Це зумовлює необхідність перегляду системи стимулювання військової служби – як фінансової, так і нематеріальної. У фокусі має бути не лише зарплатня, а й можливості професійного розвитку, міжнародної співпраці, участі у спільних програмах підготовки з партнерами з НАТО.

Окрему увагу слід приділити цифровій трансформації кадрового управління. Сучасна система управління персоналом повинна бути цифровізованою, прозорою та ефективною. Це включає електронний облік особового складу, автоматизовані системи аналізу потреб, формування резерву, планування ротаций і підготовки. Вже сьогодні в межах оборонної реформи в Україні запроваджуються нові технології, проте цей процес потребує прискорення та систематизації [4].

Усі перелічені виклики свідчать про необхідність переосмислення ролі людського капіталу в секторі оборони. Якщо раніше ключовим ресурсом у війні були озброєння й техніка, то сьогодні вирішальне значення мають компетентні, мотивовані та підготовлені люди. Це вимагає системного підходу до кадрової політики, що базується на довгостроковому прогнозуванні, інвестиціях у розвиток, дотриманні стандартів доброчесності та етичного лідерства.

Таким чином, кадрове забезпечення у сучасній війні – це не лише виклик, а й стратегічна можливість. Сформувавши ефективну систему управління людським капіталом, Україна здатна не лише перемогти у поточному конфлікті, а й створити

потужну основу для довготривалої безпеки, стійкості та розвитку сектору оборони.

Список використаних джерел

1. Стратегія залучення, розвитку та утримання людського капіталу в силах оборони України на період до 2027 року: наказ Міністерства оборони України від 26.12.2024 № 862. URL: https://www.mil.gov.ua/content/public_discussion/03_09_2024_proiekt_nakazu.pdf
2. Доктрина військового лідерства у Збройних Силах України. Київ: МОУ, 2024. 28 с.
3. Гриневич В. Адаптація ветеранів війни до мирного життя: виклики для національної політики. *Національна безпека і оборона*. 2023. № 6. С. 19-27.
4. Циганенко І. Цифрова трансформація в секторі безпеки: нові горизонти. *Військова освіта*. 2023. № 4. С. 35-42.

Борисенко Мирослав Володимирович

*доктор історичних наук, професор, науковий співробітник
науково-дослідного відділу концептуальних основ військової
служби Науково-методичного центру кадрової політики
Міністерства оборони України*

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ НА ФОРМУВАННЯ У ГРОМАДЯН НАЦІОНАЛЬНОЇ ТА ГРОМАДЯНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Безпрецедентна, за своїм масштабом, збройна агресія Росії продемонструвала, що імперія має намір не тільки захопити територію суверенної України, а й знищити саме існування української ідентичності в будь-який спосіб. В грудні 2022 року, в розпал широкомасштабного вторгнення, Верховна Рада прийняла Закон України «Про основні засади державної політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності» [1]. Однак, на жаль, сам Закон не розглядає ні процес залучення громадян до військової служби, ні роль військової служби у формуванні громадянської ідентичності українців. Лише Стаття 5 визначає завдання державної політики з

УКРАЇНА І СВІТ: ПРОБЛЕМА І МІЖДЕРЖАВНИХ СТОСУНКІВ

Україна і світ: проблеми міждержавних відносин: наук. праці та тези за матеріалами Міжнарод. наук.-практ. конф., 15 трав. 2025 р., Переяслав (Київ. обл.): Університет Григорія Сковороди в Переяславі, 2025. 148 с.

Відповідальність за зміст статей, точність поданих фактів, цитат, цифр і прізвищ несуть автори матеріалів. Тексти друкуються в авторській редакції.

Редакційна колегія залишає за собою право редагувати та скорочувати текст. Редакція матеріали не рецензує і не повертає. У разі не відповідності вимог поданої статті, редакційна колегія лишає за собою право повернути її авторові.

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 4,1. Наклад 50
Гарнітура Times New Roman.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Підписано до друку 17.06.2025

